

Älgbetesskador i ungskog

Tiveden VFO 2009

På uppdrag av **Sveaskog AB** har *Svensk Naturförvaltning AB* inventerat älgbetesskador i Tiveden Viltförvaltningsområde (VFO). Tiveden VFO var ett av 10 viltförvaltningsområden i Bergslagen som inventerades på älgskador i tallungskogar under 2009. Målsättningen är att årligen följa skadeutvecklingen.

Område och metodik

Tiveden VFO är ca 167 000 ha (figur 1) varav ca 47 000 är skogsmark som ägs av Sveaskog.

Inventeringen är utförd på Sveaskogs marker och koncentrerad till ungskogar i det mest skadeutsatta utvecklingskedet då de är mellan 1 m och 4 m höga.

Den senaste inventeringen utfördes i maj 2009. Dessutom inventerades området 2008.

Mätningarna genomförs enligt samma principer varje år i ett antal slumpmässigt utlottade ungskogar. Varje stam i provytorna undersöks noga med avseende på skador.

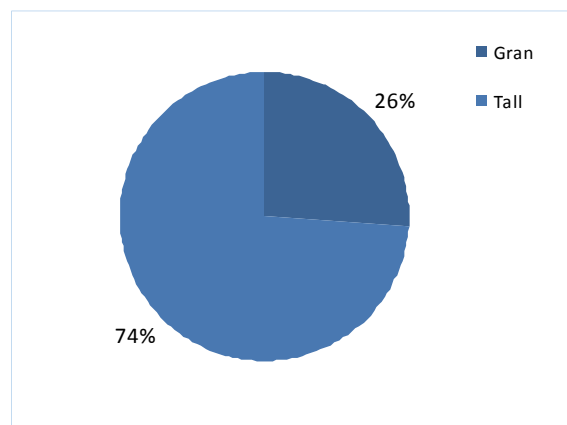
Skador bedömdes enbart på tall och klassades som färsk eller gamla. Färska skador definierades som skador som skett sedan tillväxtstart föregående sommar. Färska skador delades upp på toppbete, stambrott och barkgnag. Alla träarter räknas in i de besökta provytorna.

Foto: Göran Cederlund

Figur 1. Karta över Tiveden VFO

Figur 2. Uppmått trädslagsfördelning (tall och gran) i ungskogssavdelningarna 2009.

Tabell 1. Uppmått skador under två år.

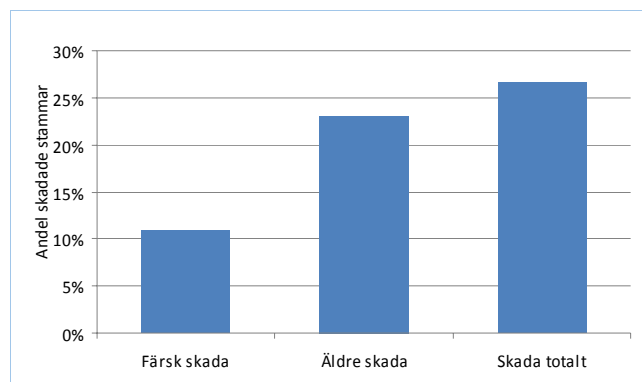
	Färska skada	Äldre skada	Skada totalt
2008	13%	22%	30%
2009	11%	23%	27%
Medel	12%	22%	28%

Resultat och kommentarer

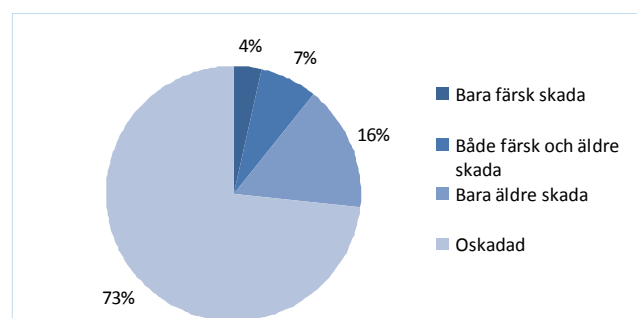
- Tall var det klart dominerade barrträdslaget i provytorna och var ungefär tre gånger vanligare än gran (figur 2).
- Andelen tallstammar med färska skador var ca 11 % (figur 3). Skadenivån är ungefär som genomsnittet för Bergslagen 2009. En förklaring kan vara att älgarna upphörde med betning av bärris under en stor del av vintern på grund av ovanligt mycket snö under en ganska lång period.
- Skadenivån var också hög vid mätningarna 2008 (tabell 1), vilket antyder att det generellt är hårt betestryck i området. Älgtätheten var i genomsnitt ca 10 älgar/1000 ha.
- Av stammar med färska skador var de som var nyskadade drygt hälften som vanliga som de som tidigare var skadade (figur 4). Andelen halt oskadade stammar var något under genomsnittet för Bergslagen, vilket antyder ett varaktigt, hårt betestryck i området.
- Årets höga skadenivå bekräftas också av mätningarna 2008.
- De färska skadorna dominerades av toppskottsbetning, vilket är vanligt i de flesta områden.
- Risken för att en oskadad tallstam skall skadas beräknades till knappt 5 %. Denna siffra kan användas för att grovt prognostisera hur många stammar man kan förvänta sig förblir oskadade när träden vuxit över attraktiv beteshöjd. En jämförelse mellan prognos och uppmätt utfall bekräftar att den gångna vinterns skadenivå var högre än vad som generellt varit fallet under tidigare år (figur 5).
- Om nuvarande skaderisk består kommer ett genomsnittligt bestånd efter 15 år att ha ca 500 stammar färre som är helt oskadade jämfört med t ex en årlig skaderisk på 2% (figur 5).
- Fortsatta, årliga mätningar får visa om skadenivån detta år var en tillfällighet eller inte.

Produktion

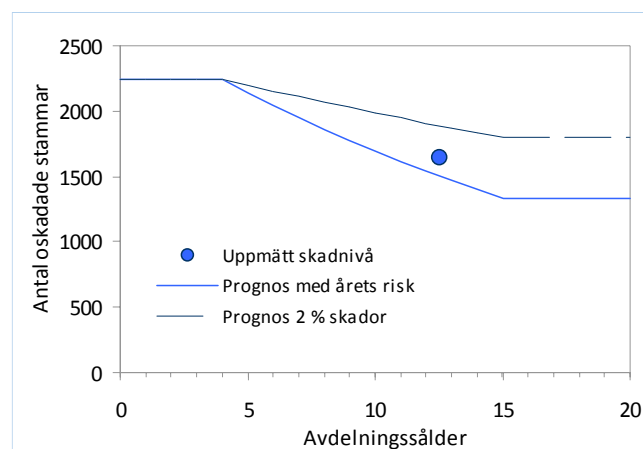
Svensk Naturförvaltning AB
info@naturforvaltning.se,
www.naturforvaltning.se
Ramsberg: Sommarrovägen 10,
SE-711 98 Ramsberg, Tel. 0581-66 09 70
Göteborg: Rullagergatan 9,
SE-415 26 Göteborg, Tel. 031-22 30 45

Figur 3. Andel av träd med skador av olika åldrar 2009. Vissa träd kan ha både gamla och färska skador.

Figur 4. Andel av träd med skador av olika åldrar samt andel oskadade träd 2009.

Figur 5. Prognos av utvecklingen av antalet oskadade stammar. Beräkningarna utgår från att antalet stammar per ha och årlig skaderisk är konstant. Blå punkt indikerar uppmätt nivå på antalet oskadade stammar på det genomsnittliga beståndet.